DATORIA EXTERNĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Datoria externă brută a Republicii Moldova la 31 decembrie 2009 a constituit 4364.10 mil. USD, majorându-se faţă de sfârşitul anului precedent cu 6.6 la sută (tabelul 1).

Tabelul 1. *Datoria externă brută a Republicii Moldova (mil. USD)*

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008	Sf. anului 2009
Sector guvernamental	**699.42**	**657.60**	**718.23**	**765.80**	**778.30**	**957.54**
Pe termen scurt	***20.86***	***36.25***	***0.13***			
Alte angajamente aferente datoriei	***20.86***	***36.25***	***0.13***			
Arierate	20.86	36.25	0.13			
Pe termen lung	***678.56***	***621.35***	***718.10***	***765.80***	***778.30***	***957.54***
Obligaţiuni şi alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35	
Împrumuturi	646.80	595.95	699.06	753.11	771.95	773.67
Alocări de DST						183.87
Autorităţi monetare	**125.94**	**95.44**	**140.96**	**159.36**	**166.97**	**153.33**
Pe termen lung	***125.94***	***95.44***	***140.96***	***159.36***	***166.97***	***153.33***
Împrumuturi	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97	153.33
Bănci	**74.37**	**86.71**	**150.29**	**358.42**	**558.12**	**453.63**
Pe termen scurt	***41.55***	***50.95***	***106.78***	***198.93***	***283.13***	***189.98***
Împrumuturi	2.00			10.14	56.78	10.60
Valută şi depozite	39.55	50.95	106.78	178.49	226.35	179.38
Alte angajamente aferente datoriei				10.30		
Pe termen lung	***32.82***	***35.76***	***43.51***	***159.49***	***274.99***	***263.65***
Împrumuturi	32.82	35.76	43.51	159.49	274.99	263.65
Alte sectoare	**791.08**	**980.30**	**1157.20**	**1502.14**	**1840.69**	**1995.54**
Pe termen scurt	***522.21***	***683.02***	***760.56***	***935.58***	***1071.02***	***1189.34***
Împrumuturi	0.12	1.40	0.84	30.78	16.74	14.00
Credite comerciale	175.02	338.64	387.41	501.73	622.95	714.20
Alte angajamente aferente datoriei	347.07	342.98	372.31	403.07	431.33	461.14
Arierate	53.35	51.79	49.96	58.29	69.32	87.33
Altele	293.72	291.19	322.35	344.78	362.01	373.81
din care: datoria pentru resurse energetice	285.12	286.64	317.80	343.16	360.39	372.19
Pe termen lung	***268.87***	***297.28***	***396.64***	***566.56***	***769.67***	***806.20***
Împrumuturi	268.87	297.28	396.64	566.56	769.67	806.20
Investiţii directe: creditare intragrup	**191.03**	**258.00**	**355.99**	**559.74**	**749.73**	**804.06**
Angajamente faţă de investitorii străini	191.03	258.00	355.99	559.74	749.73	804.06
Arierate	23.03	18.37	35.88	41.78	53.47	151.28
Împrumuturi de la investitorii străini	168.00	239.63	320.11	517.96	696.26	652.78
TOTAL	**1881.84**	**2078.05**	**2522.67**	**3345.46**	**4093.81**	**4364.10**

Notă: *datele pentru perioada 2006 - 2008 au fost revizuite.*

Repartizarea datoriei externe pe sectoare instituţionale a fost următoarea: sectorul guvernamental – 21.9 la sută, autorităţile monetare – 3.5 la sută, sectorul bancar – 10.4 la sută, alte sectoare – 45.7 la sută, angajamentele faţă de investitorii străini direcţi – 18.5la sută (diagrama 1).

Diagrama 1. *Datoria externă – prezentare sectorială (mil. USD)*

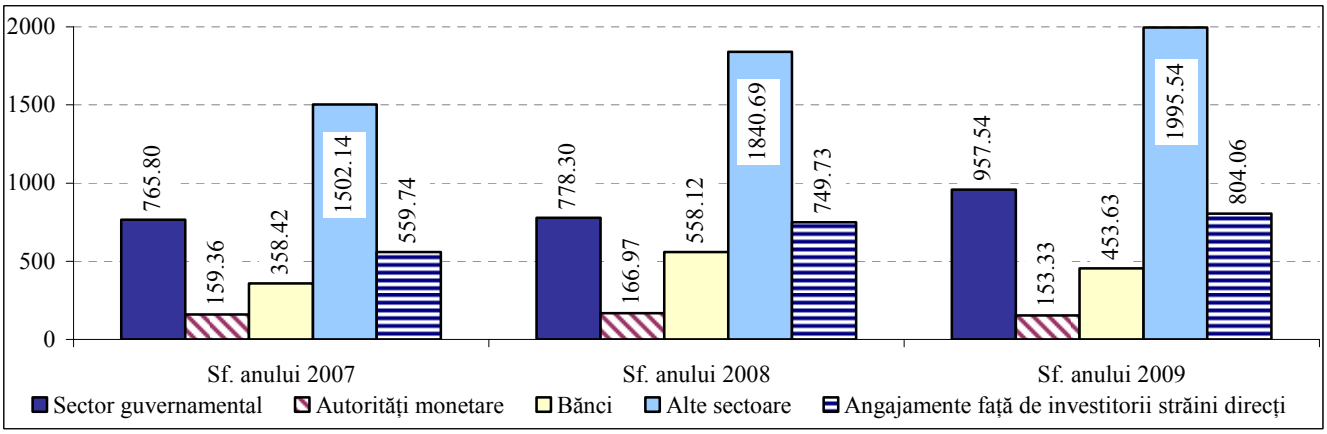

Stocul *datoriei externe publice şi public garantate* (tabelul 2) s-a majorat pe parcursul anului cu 19.0 la sută, înregistrând 1139.88 mil. USD la 31 decembrie 2009, preponderent pe seama alocărilor de drepturi speciale de tragere de către FMI. În cadrul acestui instrument financiar Republica Moldova a primit 117.71 mil. DST: 91.33 mil. DST – în cadrul alocării generale şi 26.38 mil. DST – în cadrul alocării speciale.

Datoria *externă privată negarantată* a constituit 3224.22 mil. USD, fiind în creştere cu 2.8 la sută.

Tabelul 2. *Datoria externă publică, public garantată şi datoria privată negarantată (mil. USD)*

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008	Sf. anului 2009
Datoria publică şi public garantată	**879.75**	**773.75**	**876.38**	**944.13**	**957.50**	**1139.88**
Pe termen scurt	***30.48***	***36.25***	***0.13***	***0.04***	***0.15***	***0.15***
Alte angajamente aferente datoriei	30.48	36.25	0.13	0.04	0.15	0.15
Arierate (principal şi dobândă)	30.48	36.25	0.13	0.04	0.15	0.15
din care: datoria corporaţiilor publice				0.04	0.15	0.15
Pe termen lung	***841.17***	***737.50***	***876.25***	***944.09***	***957.35***	***1139.73***
Obligaţiuni şi alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35	
Împrumuturi	809.41	712.10	857.21	931.40	951.00	955.86
din care: datoria corporaţiilor publice				5.43	1.14	20.43
Alocări de DST						183.87
Investiţii directe: creditare intragrup	***8.10***					
Angajamente faţă de investitorii străini	8.10					
Arierate	8.10					
Împrumuturi de la investitorii străini						
Datoria privată negarantată	**1002.09**	**1304.30**	**1646.29**	**2401.33**	**3136.31**	**3224.22**
Pe termen scurt	***554.14***	***733.97***	***867.34***	***1134.47***	***1354.00***	***1379.17***
Împrumuturi	2.12	1.40	0.84	40.92	73.52	24.60
Valută şi depozite	39.55	50.95	106.78	178.49	226.35	179.38
Credite comerciale	175.02	338.64	387.41	501.73	622.95	714.20
Alte angajamente aferente datoriei	337.45	342.98	372.31	413.33	431.18	460.99
Arierate (principal şi dobândă)	43.73	51.79	49.96	58.25	69.17	87.18
Altele	293.72	291.19	322.35	355.08	362.01	373.81
Pe termen lung	***265.02***	***312.33***	***422.96***	***707.12***	***1032.58***	***1040.99***
Împrumuturi	265.02	312.33	422.96	707.12	1032.58	1040.99
Investiţii directe: creditare intragrup	***182.93***	***258.00***	***355.99***	***559.74***	***749.73***	***804.06***
Angajamente faţă de investitorii străini	182.93	258.00	355.99	559.74	749.73	804.06
Arierate	14.93	18.37	35.88	41.78	53.47	151.28
Împrumuturi de la investitorii străini	168.00	239.63	320.11	517.96	696.26	652.78
TOTAL	**1881.84**	**2078.05**	**2522.67**	**3345.46**	**4093.81**	**4364.10**

Notă: *Din septembrie 2007 datoria externă publică include angajamentele corporaţiilor publice (agenţi economici în capitalul social al cărora statul deţine 50 la sută sau mai mult).*

Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente este prezentată în diagrama 2, conform căreia ponderile principale le-au deţinut, în continuare, împrumuturile – 61.3 la sută şi creditele comerciale – 16.4 la sută.

Diagrama 2. *Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente (mil. USD)*

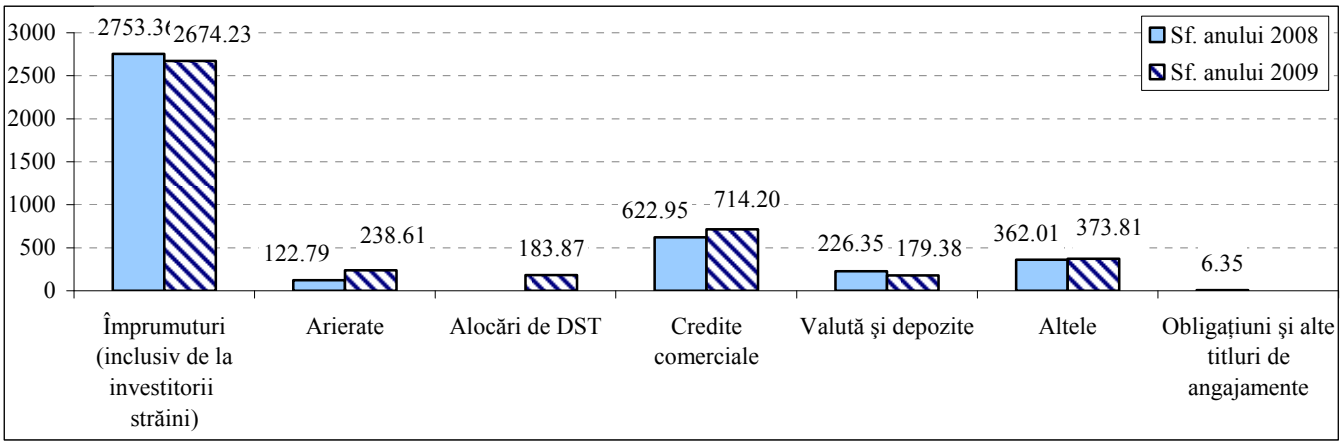

Diagrama 3. *Structura datoriei externe pe termene de scadenţă (mil. USD)*

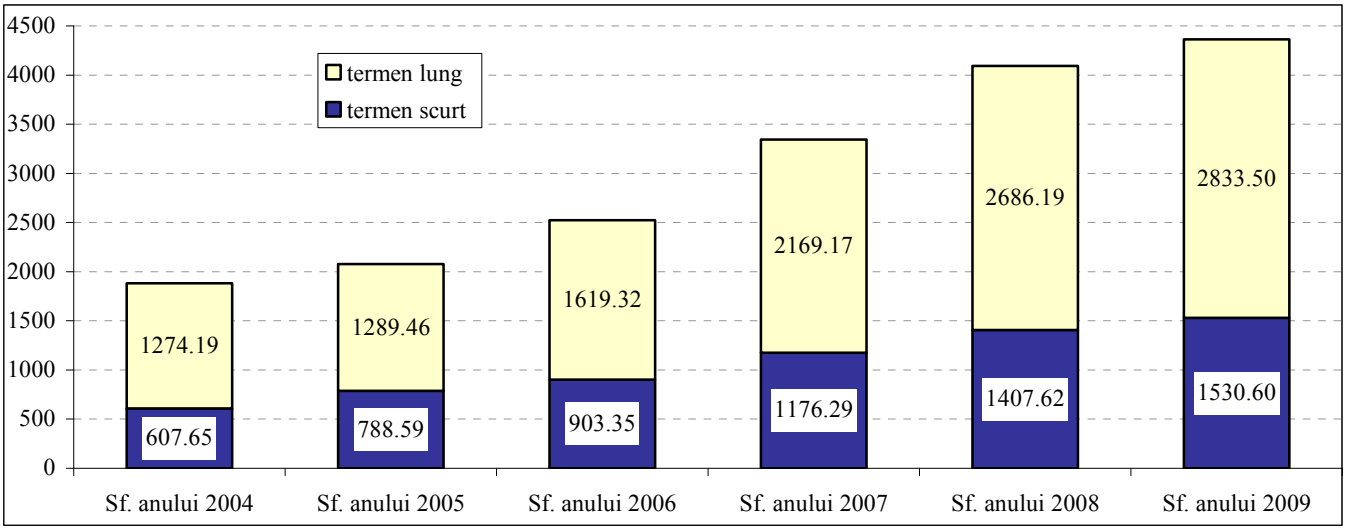

Angajamentele pe termen lung s-au majorat pe parcursul anului 2009 cu 5.5 la sută, până la 2833.50 mil. USD, iar cele pe termen scurt – cu 8.7 la sută, până la 1530.60 mil. USD (diagrama 3).

De menţionat că actualmente datoria externă pe termen lung include pe lângă împrumuturile pe termen lung (inclusiv de la investitorii străini direcţi) cu o cotă de 93.5 la sută şi alocările de DST – 6.5 la sută.

Diagrama 4. *Structura angajamentelor externe pe termen scurt, sfârşitul anului 2009*

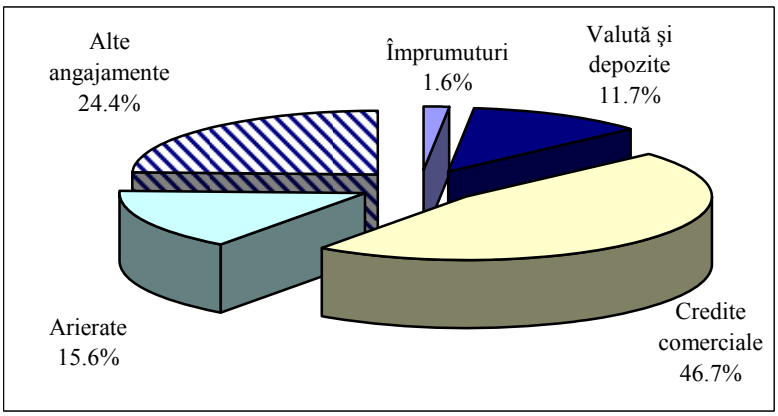

Datoria externă pe termen scurt include: împrumuturile pe termen scurt, creditele comerciale (constituite în majoritate din avansuri), arieratele (angajamente neonorate la scadenţă la împrumuturile externe atât pe termen lung, cât şi pe termen scurt), depozitele bancare (la termen şi la vedere) ale nerezidenţilor în băncile licenţiate din Republica Moldova, precum şi alte angajamente externe ce nu au fost menţionate mai sus (diagrama 4).

Analizând angajamentele sub formă de *împrumuturi şi titluri de valoare* (tabelul 3) ce au însumat 2912.84 mil. USD, constatăm că din acestea 67.5 la sută au revenit sectorului privat (inclusiv datoria garantată de stat, al cărei serviciu a fost efectuat de sectorul privat), iar 32.5 la sută – celui public (aici este inclusă datoria BNM, datoria de stat directă şi datoria privată asumată de stat în urma executării garanţiilor, precum şi datoria corporaţiilor publice).

Pe parcursul anului 2009 datoria de stat a fost influenţată în sensul diminuării de achitarea (răscumpărarea) obligaţiunilor de stat în valoare de 6.35 mil. USD) şi de rambursările de principal aferente creditelor valorificate anterior, în sumă de 44.60 mil. USD, iar în sensul creşterii – de tragerile de noi împrumuturi, în sumă de 41.19 mil. USD. Credite noi sub garanţia guvernului nu au fost contractate nici în anul 2009.

Tabelul 3. *Împrumuturi şi titluri de angajamente externe (mil. USD)*

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008	Sf. anului 2009
Autorități monetare	**125.94**	**95.44**	**140.96**	**159.36**	**166.97**	**153.33**
Împrumuturi (de la FMI)	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97	153.33
Datoria de stat	**699.42**	**657.6**	**718.23**	**765.8**	**778.3**	**773.67**
Datoria de stat directă	***671.22***	***633.91***	***698.40***	***747.22***	***762.77***	***760.37***
Împrumuturi	621.28	575.44	679.36	734.53	756.42	760.37
Arierate la împrumuturi	18.18	33.07				
Titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35	
Datoria garantată asumată de stat	***28.20***	***23.69***	***19.83***	***18.58***	***15.53***	***13.30***
Alte sectoare	28.20	23.69	19.83	18.58	15.53	13.30
Împrumuturi	25.52	20.51	19.70	18.58	15.53	13.30
Arierate la împrumuturi	2.68	3.18	0.13			
Datoria corporațiilor publice				**5.47**	**1.29**	**20.58**
Bănci				0.59		
Împrumuturi				0.59		
Alte sectoare				4.88	1.29	20.58
Împrumuturi				4.84	1.14	20.43
Arierate la împrumuturi				0.04	0.15	0.15
Datoria privată garantată de stat	**54.39**	**20.71**	**17.19**	**13.50**	**10.94**	**8.43**
Alte sectoare	54.39	20.71	17.19	13.50	10.94	8.43
Împrumuturi	36.67	20.71	17.19	13.50	10.94	8.43
Arierate la împrumuturi	17.72					
Datoria privată negarantată de stat	**493.80**	**623.52**	**829.75**	**1366.03**	**1925.00**	**1956.83**
Bănci	34.82	35.76	43.51	169.04	331.77	274.25
Împrumuturi	34.82	35.76	43.51	169.04	331.77	274.25
Alte sectoare	458.98	587.76	786.24	1196.99	1593.23	1682.58
Împrumuturi (inclusiv de la investitorii străini)	400.32	517.60	700.40	1096.96	1470.59	1444.12
Arierate la împrumuturi (inclusiv la cele de la investitorii străini)	58.66	70.16	85.84	100.03	122.64	238.46
TOTAL	**1373.55**	**1397.27**	**1706.13**	**2310.16**	**2882.50**	**2912.84**

Corporațiile publice au împrumutat din exterior 19.33 mil. USD, astfel, stocul acumulat la sfârşitul anului s-a majorat până la 20.58 mil. USD.

Datoria privată negarantată s-a caracterizat prin prevalarea rambursărilor conform orarului – 410.30 mil. USD, asupra tragerilor – 417.20 mil. USD. Acumulările de arierate la principal au constituit 96.03 mil. USD, iar la dobândă – 19.79 mil. USD. Stocul datoriei private negarantate la sfârşitul anului 2009 a însumat 1956.83 mil. USD.

Tabelul 4. *Împrumuturi şi titluri de angajamente externe – detalii complementare (mil. USD)*

	Stoc la sf. anului 2008	Trageri	Plăți reale de principal	Acumulări de arierate la dobândă	Fluctuația ratei de schimb	Stoc la sf. anului 2009
Împrumuturi ale BNM de la FMI	166.97		-14.86		1.22	153.33
Datoria de stat directă	762.77	41.19	-48.63		5.04	760.37
Datoria garantată asumată de stat	15.53		-2.32		0.09	13.30
Datoria corporațiilor publice	1.29	19.33	- 0.55		0.51	20.58
Datoria privată garantată de stat	10.94		-2.50		-0.01	8.43
Datoria privată negarantată de stat	1925.00	417.20	-410.30	19.79	5.14	1956.83
TOTAL	**2882.50**	**477.72**	**-478.61**	**19.79**	**11.44**	**2912.84**

Distribuția angajamentelor externe pe principalii creditori ai Republicii Moldova este prezentată în tabelul 5.

Evoluția gradului de îndatorare a Republicii Moldova este prezentată în tabelul 6.

Tabelul 5. *Împrumuturi şi titluri de angajamente externe, specificarea creditorilor (mil. USD)*

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008	Sf. anului 2009
Autorităţi monetare	**125.94**	**95.44**	**140.96**	**159.36**	**166.97**	**153.33**
FMI	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97	153.33
Datoria de stat directă	**671.22**	**633.91**	**698.40**	**747.22**	**762.77**	**760.37**
Organisme internaţionale	*413.27*	*387.79*	*412.65*	*461.65*	*480.25*	*504.53*
BIRD şi AID	385.76	370.58	393.37	434.49	436.40	441.16
BERD	6.35	5.38	4.41	3.44	2.47	1.50
UE	13.61	3.55				
FIDA	7.55	8.28	12.24	19.31	31.65	37.18
BDCE			2.63	4.41	8.79	12.91
BEI					0.94	11.78
Relaţii bilaterale	*226.19*	*220.72*	*266.71*	*272.88*	*276.17*	*255.84*
SUA	58.10	58.10	56.99	56.74	56.41	53.82
Japonia	27.31	24.06	22.26	22.51	26.89	23.50
Rusia	98.30	98.30	137.31	135.84	133.51	121.30
altele	42.48	40.26	50.15	57.79	59.36	57.22
Titluri de angajamente	*31.76*	*25.40*	*19.04*	*12.69*	*6.35*	
Datoria garantată asumată de stat	**28.20**	**23.69**	**19.83**	**18.58**	**15.53**	**13.30**
Organisme internaţionale	*0.31*	*0.19*	*0.13*			
BERD	0.31	0.19	0.13			
Alţi creditori	*27.89*	*23.50*	*19.70*	*18.58*	*15.53*	*13.30*
Datoria corporaţiilor publice				**5.47**	**1.29**	**20.58**
Organisme internaţionale					*0.36*	*9.31*
BERD					0.36	9.31
Alţi creditori				*5.47*	*0.93*	*11.27*
Datoria privată garantată de stat	**54.39**	**20.71**	**17.19**	**13.50**	**10.94**	**8.43**
Organisme internaţionale	*54.39*	*20.71*	*17.19*	*13.50*	*10.94*	*8.43*
BERD	54.39	20.71	17.19	13.50	10.94	8.43
Datoria privată negarantată de stat	**493.80**	**623.52**	**829.75**	**1366.03**	**1925.00**	**1956.83**
Organisme internaţionale	90.85	73.44	58.06	82.37	161.24	141.86
Alţi creditori	402.95	550.08	771.69	1283.66	1763.76	1814.97
TOTAL	**1373.55**	**1397.27**	**1706.13**	**2310.16**	**2882.50**	**2912.84**

Tabelul 6. *Indicatorii ce vizează datoria externă*

	UM	2005	2006	2007	2008	2009
Datoria externă la sfârşit de an	mil. USD	2078.05	2522.67	3345.46	4093.81	4364.10
Export de bunuri şi servicii	mil. USD	1503.52	1526.47	1998.80	2483.25	2000.45
Datoria externă sub formă de împrumuturi şi titluri de angajamente	mil. USD	1397.27	1706.13	2310.16	2882.50	2912.84
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi şi titluri de angajamente* (conform orarului)	mil. USD	99.65	123.76	92.69	91.50	89.32
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi şi titluri de angajamente* (plăţi efective)	mil. USD	87.36	98.16	92.75	91.40	89.32
Serviciul datoriei de stat externe** (plăţi efective)	mil. USD	52.41	66.45	53.16	54.89	69.66
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi şi titluri de angajamente* (conform orarului)/export de bunuri şi servicii	%	6.6	8.1	4.6	3.7	4.5
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi şi titluri de angajamente* (plăţi efective)/export de bunuri şi servicii	%	5.8	6.4	4.6	3.7	4.5

* *inclusiv serviciul împrumuturilor private garantate de stat*
** *inclusiv serviciul împrumuturilor private garantate şi asumate de stat*